

have Damp eller Heste eller anden Kraft til deres Raadighed? De ere da fuldstændigt i Lommerne paa et saadant Selskab, og man har mange Eksempler paa, hvorledes det kan komme til at gaa.

Det forekommer mig, at man derfor her i Danmark bør sikre sig mod, at det gaar saa galt. Jeg vil blot henvise til de private Jernbaneselskaber i Amerika, hvor Banerne ere sammensluttede i store Kombinationer, Jernbanetruster, der have Herredømme over Kommunikationsmidlerne i store Dele af Landet. Det er en Kendsgerning, at de ved Taksterne udbytte de amerikanske Landbrugere i forfærdelig Grad. Jeg har læst en Mængde Klager over den Maade, hvorpaa disse amerikanske Selskaber udbytte Landbruget. Man har ogsaa her i Danmark Eksempler at henvise til, ganske vist ikke helt analoge med, hvad der foreligger fra Amerika, men dog i samme Retning. Jeg vil saaledes henvise til, hvorledes det gik, da Landbruget her i Danmark slog om fra at være kornproducerende til at være kød-, smør- og flæskproducerende. Der opstod da straks de saakaldte Fællesmejerier og Fællesslagterier, som altsaa vilde eksportere Smør og Flæsk, vilde købe Mælk og Svin hos Bønderne og derved føre Landbruget over paa denne Produktion. Men heldigvis opdagede Bønderne snart, hvad det var, der her gik for sig, og indsaa, at hvis Udviklingen kom til at gaa i den Retning, at man fik saadanne private Mejerier og private Slagterier, vilde disse blive Herrer over det Udbytte, Bønderne skulde have af deres Arbejde, af deres Produktion, og derfor kastede de sig med en Energi, som jeg vil kalde beundringsværdig, og som har vakt Opmærksomhed over hele Verden, over Andelssystemet for at tage dette Stykke Kapital i deres Arbejdes Tjeneste, idet de saa, at ellers vilde denne Kapital blive Herre over deres Arbejde, blive deres Udbytter, deres Kommandant.

Men er det i Virkeligheden ikke det samme, som sker paa dette Omraade? Er det ikke Kapitalen, som her vil herske over Produktionen i betydelig Grad? Jeg kan ikke se rettere, end at saaledes vil det gaa. Der er jo allerede i Øjeblikket en Elektricitetstrust fiks og færdig for Sjællands Vedkommende, saasnart denne

Lov bliver sanktioneret og bliver gældende Lov. Dette Kapitalistselskab er dannet og kan træde i Virksomhed paa staaende Fod. Hvis det er de store Interesser, Ministeren sigtede til, som kræve Lovens hurtige Gennemførelse, vil jeg sige: Lad os tage os i Agt for disse store Interesser. Den store Befolkning har betydelig Interesse i, at denne Sag ordnes paa lovmæssig Maade, men det behøver efter min Mening ikke at være med en saadan Jernbanefart, som man her synes at kræve. Den store Befolkning kan godt tage Tid til at tænke over Sagen og overveje den, men derimod vil jeg nok tro, at Kapitalistselskabet, der er færdigt med sine Forberedelser og straks skal strække sine Arme ud over hele Sjælland, gerne vil have, at det skal gaa saa hurtigt som paa nogen Maade muligt. Hvad det betyder, har man allerede faaet en Forsmag paa omkring paa Sjælland, og — i Parentes bemærket — foreligger der for Fyns Vedkommende noget lignende. Der har for længere Tid tilbage staaet i Bladene, at der er Planer oppe om at ompsænde det halve Fyn med store Stærkstrømsanlæg. Hvad der er sket i Jylland i den Retning, ved jeg ikke, men det skulde være mærkeligt, om der ikke ogsaa der var Planer fremme i lignende Retning. Det er en Kendsgerning, at der her paa Sjælland er flere store Kommuner, Købstadkommuner og Landkommuner, som have paatænkt Anlæg af Elektricitetsværker, men da der stod Meddelelser i Bladene om den Trust, der var fiks og færdig til at gribe ind, saasnart den foreliggende Lov traadte i Kraft, maatte de indstille deres Virksomhed, da de enkelte Kommuner simpelthen ikke kunne konkurrere med en saadan vældig Trust, som ompsænder hele Sjælland. De have maattet afvente, hvorledes det vilde gaa med denne Lov, og hvis Loven faar den Karakter, som den nu har, vil den altsaa temmelig sikkert standse en kommunal Virksomhed og forhindre, at de Kommuner, her er Tale om, og flere andre med dem faa deres eget Elektricitetsværk.

Jeg anser det for at være urigtigt, at man griber saa voldsomt ind overfor en Virksomhed, der er i Fart, at man ikke giver den Tid til at fæstne sig, ikke giver